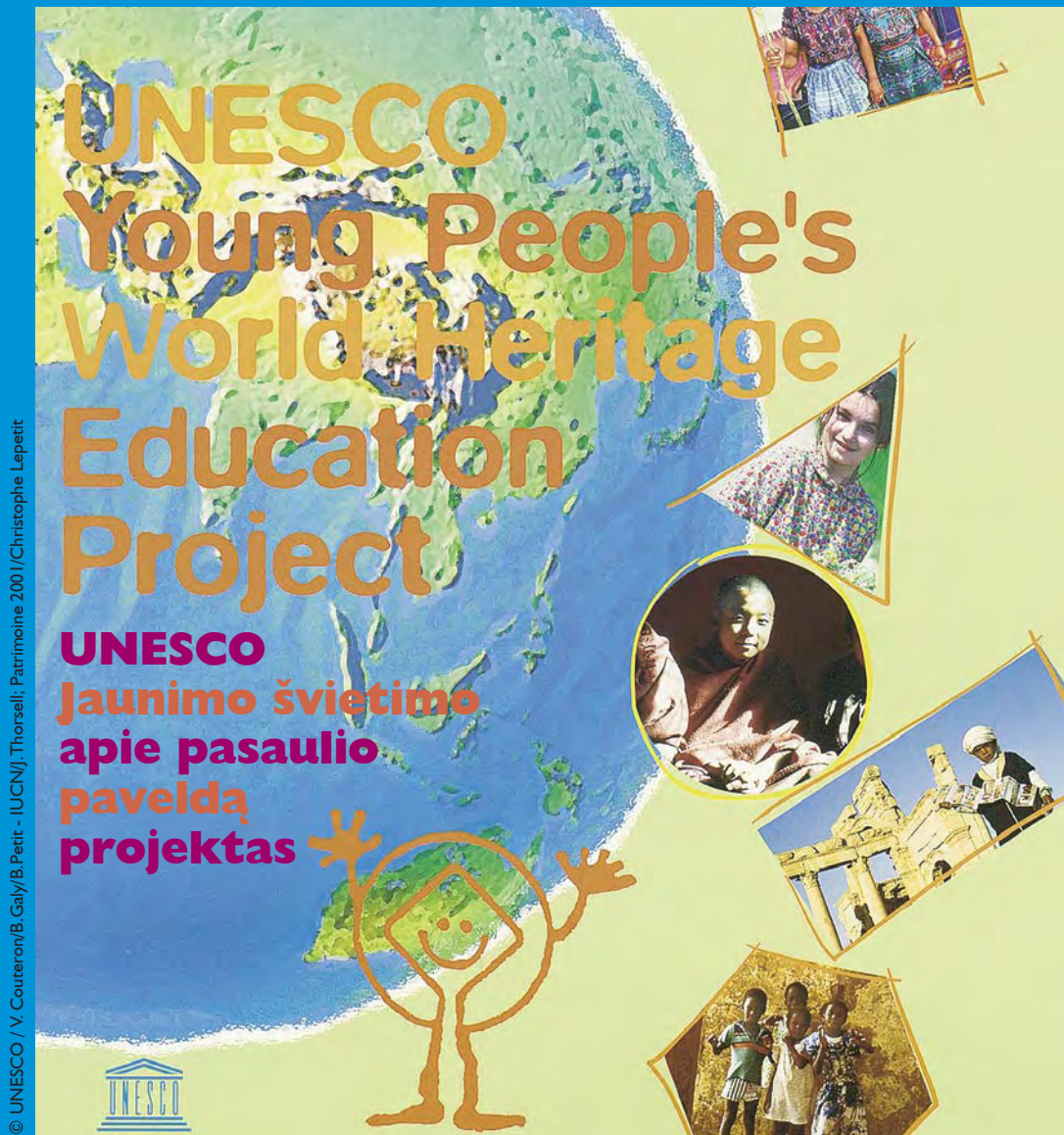

PAPILDOMA INFORMACINĖ MEDŽIAGA

Informacijos šaltiniai

„Mums reikia įdomių ir tinkamų švietimo priemonių, kurios padėtų suprasti pasaulio paveldo svarbą. Jauni žmonės turi patys dalyvauti kuriant šias priemones.“

**„Mūsų pasižadėjimas“,
Pirmasis tarptautinis jaunimo forumas
pasaulio paveldo tema, Bergenas, Norvegija**

Informacijos šaltiniai

Terminų žodynas	235
Kontaktiniai adresai	239

Kiti informacijos šaltiniai

Pasaulio paveldo konvencija

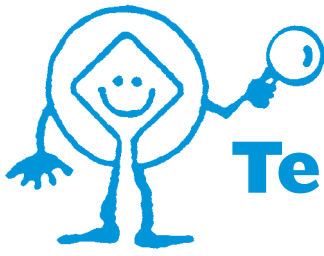
Nematerialiojo paveldo konvencija

28 didžiosios pasaulio paveldo vietovių fotografijos

Pasaulio paveldo žemėlapis

Žmonijos žodinio ir nematerialiojo paveldo šedevrų sąrašas

Skaitmeninė vaizdo plokštelė „Lietuviškas kalendorius“

Terminų žodynas

Asocijuotų mokyklų projekto tinklas (*Associated Schools Project Network; ASPnet*) buvo sukurtas 1953 m. UNESCO iniciatyva, siekiant suvienyti pasaulio mokyklas ir plėtoti švietimą apie taikos kultūrą, toleranciją ir tarptautinį supratimą. Per praėjusius penkis dešimtmečius daugiau nei 7 000 mokyklų visame pasaulyje prisijungė prie Asocijuotų mokyklų tinklo. Su kiekviena nauja mokykla didėja naujų švietimo metodų ir priemonių pasirinkimas.

Šiame projekte dalyvauja 22 Lietuvos mokyklos. Daugiau apie Lietuvos asocijuotų mokyklų tinklą skaitykite Internete www.aspnet.lt

Apsauga apibrėžia vietovės priežiūros procesą, kuriuo siekiama išlaikyti jos ypatingas vertybes. Apsauga gali apimti išlaikymą, konservavimą, atnaujinimą ir atstatymą.

Biologinė įvairovė arba bioįvairovė apibrėžia visų gyvybės formų įvairovę. Terminas apima visus žemės augalus, gyvūnus ir mikroorganizmus, jų genus ir ekosistemas.

Gamtos paveldas – Pasaulio paveldo konvencijoje apibrėžiamas kaip gamtinių bruožų, ekologinių ir fiziografinių darinių ir gamtos vietovių visuma.

Kultūros vertybių konservavimo ir restauravimo tarptautinis studijų centras (*International Centre for the Study of the Preservation and Restoration of Cultural Property; ICCROM*) – teikia specialistų, kurie pataria, kaip išsaugoti kultūros paveldo vietas, pagalbą, taip pat organizuoja mokymo kursus apie atnaujinimo priemonių taikymą.

Tarptautinė muziejų taryba (*International Council of Museums; ICOM*) skatina ir plėtoja muziejų steigimą bei populiarina muziejininko profesiją visame pasaulyje.

Tarptautinė paminklų ir paveldo vietovių taryba (*International Council of Monuments and Sites; ICOMOS*) yra atsakinga už techninį kultūros vietovių ir kultūrinių kraštovaizdžių, siūlomų į Pasaulio paveldo sąrašą, įvertinimą. Vertina Pasaulio paveldo sąrašė esančias ir kitas kultūros paveldo vertybes visame pasaulyje.

Pasaulio gamtos apsaugos sąjunga (*World Conservation Union; IUCN*) pataria Pasaulio paveldo komitetui dėl gamtos paveldo vietovių atrankos ir įtraukimo į Pasaulio paveldo sąrašą, vertina Pasaulio paveldo sąrašė esančias ir kitas gamtos paveldo vietas visame pasaulyje.

Išskirtinė visuotinė vertė – tokią vertę turi vietovės, kurių išnykimas taptų negrįžtamu viso pasaulio žmonijos praradimu. Išskirtinė visuotinė vertė dar vadinama tiesiog pasaulio paveldo verte.

Jungtinės Tautos – tarptautinė organizacija, turinti 191 valstybę narę. Ji buvo įsteigta po Antrojo pasaulinio karo, siekiant išlaikyti tarptautinę taiką ir saugumą, plėtoti draugiškus santykius tarp tautų, skatinti socialinę pažangą, geresnius gyvenimo standartus ir žmogaus teises.

Jungtinių Tautų švietimo, mokslo ir kultūros organizacija (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organisation; UNESCO) – specializuota Jungtinių Tautų institucija, turinti 191 valstybę narę. UNESCO tikslas – tarptautinio intelektualinio bendradarbiavimo priemonėmis įdiegti taikos gynimo mechanizmus žmonių protuose per švietimą, mokslą ir kultūrą.

Kriterijus, kriterijai taikomi atrenkant ypatingos visuotinės vertės objektus, siūlomus įtraukti į Pasaulio paveldo sąrašą.

Kultūros paveldas – Pasaulio paveldo konvencijoje apibrėžiamas kaip paminklų, pastatų, vietovių ir atskirų objektų visuma.

Kultūrinis kraštovaizdis rodo sąveiką tarp žmogaus ir gamtos.

Siūlymas – procesas, kurio metu Pasaulio paveldo konvenciją pasirašiusi valstybė siekia, kad jos teritorijoje esanti paveldo vietovė būtų įtraukta į Pasaulio paveldo sąrašą. Valstybė pildo specialią paraišką, kurią siunčia į Pasaulio paveldo centrą.

Pasaulio paveldas – išskirtinę visuotinę vertę turintis kultūros ir gamtos paveldas, įtrauktas į Pasaulio paveldo sąrašą.

Pasaulio paveldo biuras – septyni Pasaulio paveldo komiteto nariai suformuoja biurą, kuris susitinka du kartus per metus komiteto veiklos planui parengti.

Pasaulio paveldo komitetas – renkami 21 valstybės atstovai sudarantys Tarpvyriausybinį pasaulio paveldo komitetą, kuris yra atsakingas už Pasaulio paveldo konvencijos įgyvendinimą.

Pasaulio paveldo konvencija (Pasaulio kultūros ir gamtos paveldo globos konvencija) buvo priimta 1972 m. vykusios 16-osios UNESCO generalinės konferencijos sesijos metu. Konvencijos tikslas – išsaugoti, konservuoti, perduoti išskirtinės visuotinės vertės kultūrinį ir gamtos paveldą ateities kartoms.

Pasaulio paveldo fondas – savanoriški ir privalomi įnašai, naudojami pasaulio paveldo vietovėms konservuoti ir išsaugoti.

Pasaulio paveldo sąrašas – kultūros, gamtos ir mišraus (kultūros ir

gamtos, taip pat ir kultūrinio kraštovaizdžio) paveldo vietovių, turinčių išskirtinę visuotinę vertę, sąrašas.

Pasauliniai jaunimo forumai pasaulio paveldo tema –

jau įvyko 11 tokių forumų visame pasaulyje: 1995 m. – Bergene, Norvegijoje; 1996 m. – Dubrovnike, Kroatijoje; 1996 m. – greta Viktorijos krioklio, Zimbabvėje; 1997 m. – Pekine, Kinijoje; 1998 m. – Osakoje, Japonijoje; 1999 m. – Ile de Gorée, Senegale; 1999 m. – Ifrane, Maroke; 2000 m. – Kernse, Australijoje; 2001 m. – Limoje, Peru; 2001 m. – Karlskronoje, Švedijoje; 2002 m. – Velikij Novgorode, Rusijos Federacijoje. Jaunimo forumų tikslas – skatinti kultūrinis mainus ir jaunų žmonių supratingumą, suteikti žinių apie Pasaulio paveldo konvencijos svarbą, plėtoti regioninius ir nacionalinius veiksmų planus, siekiant įtraukti jaunimą į pasaulio paveldo apsaugą.

„Paveldukas“ – personažas, simbolizuojantis jauną žmogų, kuris rūpinasi pasaulio paveldo apsauga. Šis personažas buvo sukurtas Pirmajame jaunimo forume pasaulio paveldo tema, vykusiame 1995 m. Bergene, Norvegijoje.

Pavojuje esančio pasaulio paveldo sąrašas –

apima tas Pasaulio paveldo sąrašė esančias vietas, kurioms, Pasaulio paveldo komiteto nuomone, gamtos procesai ar žmogaus veikla kelia rimtą grėsmę, ir kurioms apsaugoti reikalingos bendros tarptautinės pastangos. Į šį sąrašą galima įtraukti ir preliminariniame sąrašė esančias vietas.

Preliminarus sąrašas –

kiekviena Pasaulio paveldo konvenciją pasirašiusi valstybė yra prašoma parengti sąrašą kultūros ir gamtos paveldo vietovių, kurias ketina siūlyti įtraukti į Pasaulio paveldo sąrašą per artimiausius 5-10 metų.

Sutarties šalis, sutarties šalys –

valstybės, prisijungusios prie Pasaulio paveldo konvencijos. Tokiu žingsniu jos įsipareigoja atrinkti šalies teritorijoje esančias vietas ir pasiūlyti įtraukti jas į Pasaulio paveldo sąrašą. Kai tokia vieta yra atrenkama, šalis turi pateikti informaciją, kokių priemonių yra imamasi, kad vieta būtų apsaugota, taip pat pateikia vietovės priežiūros planą. Sutarties šalys yra skatinamos tausoti į Pasaulio paveldo sąrašą įrašytas vietas ir periodiškai teikti ataskaitas Pasaulio paveldo centrui apie jų būklę. Visos sutarties šalys susitinka kartą per dvejus metus UNESCO generalinės konferencijos sesijų metu vykstančioje sutarties šalių Generalinėje Asamblėjoje. Generalinėje Asamblėjoje sutarties šalys renka Pasaulio paveldo komiteto narius, aptaria Pasaulio paveldo fondo veiklos ataskaitą ir sprendžia svarbius veiklos klausimus.

Taikos kultūra –

disciplininis terminas, apibrėžiantis veiklą, kuria skatinama pagarba taikos vertybėms.

UNESCO Jaunimo švietimo apie pasaulio paveldą projektas –

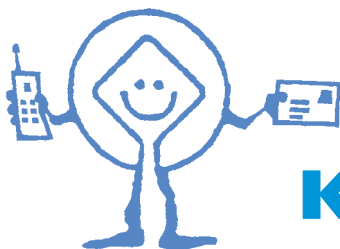
regioninis projektas, koordinuojamas bendromis UNESCO Pasaulio paveldo centro ir UNESCO Švietimo sektoriaus Asociuotų mokyklų tinklo koordinavimo skyriaus pastangomis. Projekto tikslas – švietimą apie pasaulio paveldą įvesti į mokymo programas viso pasaulio mokyklose ir taip užtikrinti geresnį supratimą apie pasaulio paveldo vertybes ir jų apsaugą.

UNESCO generalinė konferencija – visos valstybės UNESCO narės kartą per dvejus metus susirenka į generalinę konferenciją, kurios metu tvirtinama UNESCO organizacijos programa ir biudžetas, priimami tarptautiniai teisės aktai.

UNESCO Pasaulio paveldo centras yra atsakingas už Pasaulio paveldo komiteto priimtų sprendimų įgyvendinimą.

Valstybė narė – taip sutrumpintai vadinamos valstybės esančios UNESCO narėmis.

Žodinis ir nematerialusis paveldas – tai ilgainiui nusistovėjusi veikla, vaizdai, išraiškos formos, žinios, įgūdžiai, taip pat su jais susijusios priemonės, objektai, žmogaus veiklos produktai ir su jais susijusios kultūros erdvės, kuriuos bendruomenės, grupės ir kai kuriais atvejais pavieniai žmonės pripažįsta savo kultūros paveldo dalimi. Šį nematerialųjį kultūros paveldą, perduodamą iš kartos į kartą, bendruomenės ir grupės nuolat atkuria reaguodamos į savo aplinką, į sąveiką su gamta ir savo istorija.

Kontaktiniai adresai

Lietuvos nacionalinė UNESCO komisija

Šv. Jono g. 11
LT-01123 Vilnius
Lietuva
Tel. (8 5) 210 73 40
Faks. (8 5) 210 73 43
El. paštas: lietuva@unesco.lt
<http://www.unesco.lt>

Pasaulio paveldo centras

UNESCO Headquarters
World Heritage Centre
7 place de Fontenoy
75352 Paris 07 SP
France
El. paštas: wh-info@unesco.org
<http://www.unesco.org/whc>

UNESCO būstinė

UNESCO Headquarters
7 place de Fontenoy
75352 Paris 07 SP
France
<http://www.unesco.org>

Asocijuotų mokyklų projekto tinklas

UNESCO Associated Schools Project
Network
Education Sector
UNESCO Headquarters
7 place de Fontenoy
75352 Paris 07 SP
France
El. paštas: aspnet@unesco.org
<http://www.unesco.org/education/asp>

■ Tarptautinės organizacijos

Kultūros vertybių konservavimo ir restauravimo tarptautinis studijų centras (ICCROM)

ICCROM
Via di San Michele 13
I-00153 Rome
Italy
El. paštas: iccrom@iccrom.org
<http://www.icomos.org/iccrom>

Tarptautinė istorinių vietų ir paminklų taryba (ICOMOS)

ICOMOS
49-51 rue de la Fédération
75015 Paris
France
El. paštas: secretariat@icomos.org
<http://www.icomos.org>

**Pasaulio apsaugos sąjunga
(IUCN)**

IUCN
Rue Mauverney 28
CH-1196 Gland
Switzerland
El. paštas: mail@iucn.org
http://www.iucn.org

**Pasaulio paveldo miestų
organizacija (OWHC)**

OWHC
56 Rue Saint-Pierre
Quebec G1K 4A1
Canada
El. paštas: secretariat@ovpm.org
http://www.ovpm.org

**Tarptautinė muziejų taryba
(ICOM)**

ICOM
1 rue Miollis
75732 Paris Cedex 15
France
El. paštas: secretariat@icom.org
http://www.icom.org

**Šiaurės šalių pasaulio paveldo
biuras (NWHO)**

NWHO
Postbox 8196 Dep.
N-0034 Oslo
Norway
El. paštas: nwho@ra.no
http://www.grida.no/ext/nwho/index.htm

**Jungtinių Tautų Aplinkos
programos Pasaulio apsaugos
stebėsenos centras (WCMC)**

UNEP WCMC
219 Huntingdon Road
Cambridge CB3 0DL
United Kingdom
El. paštas: info@unep-wcmc.org
http://www.unep-wcmc.org

**Pasaulio turizmo organizacija
(WTO)**

WTO
Capitán Haya 42
28020 Madrid
Spain
El. paštas: omt@world-tourism.org
http://www.world-tourism.org

Pastaba: pirmiau pateikta informacija gali keistis. Dėl pasikeitusių kontaktų konsultuokitės su Lietuvos nacionaline UNESCO komisija.

Informacija apie Pasaulio paveldą ir Asociuotų mokyklų projekto tinklą pateikiama šiose Interneto svetainėse:

Pasaulio paveldo centras
<http://www.unesco.org/whc>

Lietuvos nacionalinė UNESCO komisija
<http://www.unesco.lt>

Asociuotų mokyklų projekto tinklas (ASPnet)
<http://www.unesco.org/education/asp>